

**DOPORUČENÍ KOMISE
KONZERVÁTORŮ-RESTAURÁTORŮ
AMG PRO ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH
ZAKÁZEK NA KONZERVÁTORSKO-
RESTAURÁTORSKÝ ZÁSAH**

Ivo Štěpánek, Alena Selucká

Osnova

- Definice pojmů, terminologie
- Fáze zadávání konzervátorsko-restaurátorské práce:
 - ▣ Zpracování zadání (zadávací dokumentace)
 - ▣ Průzkum - zpráva
 - ▣ Konzervátorsko-restaurátorský záměr
 - ▣ Konzervátorsko-restaurátorský postup – dokumentace
- Příklady

Definice pojmů, terminologie

- normy

- Profesní etický kodex konzervátora-restaurátora ICOM – CC, New Delhi , 22 – 26. 9. 2008
- Evropská komise pro standardizaci CEN – European Comitte for Standardisation (CEN T/ 346 – Conservation of Cultural Property
 - ▣ **ČSN 961509, EN 15898: Ochrana kulturního dědictví - Základní obecné termíny a definice; účinnost: 1. 9. 2012**
- Dokument o profesi konzervátora-restaurátora AMG ČR (nově schválený v r. 2011) – Komise konzervátorů-restaurátorů AMG

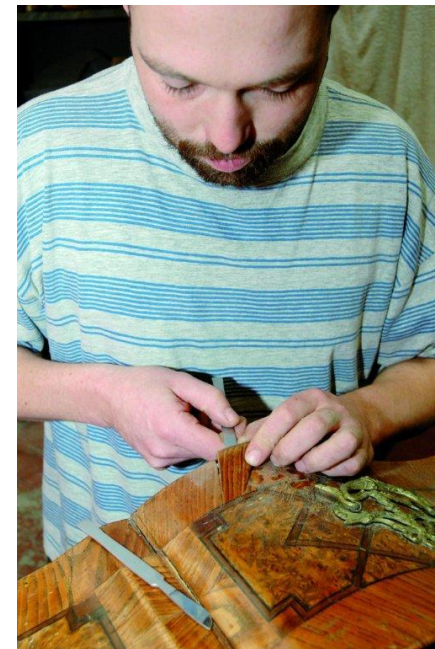

Konzervování-restaurování (konzervování):

- preventivní konzervace
- sanační (kurativní) konzervace
- restaurování

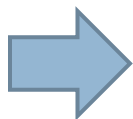
Definice pojmů, terminologie - stupně ochrany

- **Preventivní konzervace** - optimalizace podmínek při uložení, prezentování a manipulaci (nepřímé zásahy)
- **Sanační konzervace** - stabilizace fyzického stavu (přímé zásahy)
- **Restaurování** - dosažení srozumitelnosti předmětu, obnovení původní estetické, technické, hudební aj. funkčnosti-účinnosti předmětu..

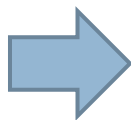

Definice pojmů, terminologie - účel konzervování

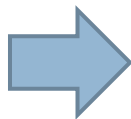
Preventivní
konzervace

Sanační
konzervace

Restaurování

Komplexní
hodnota
předmětu

*Hodiny, pol. 19. stol.,
Technické muzeum v Brně*

Definice pojmů, terminologie

- účel konzervování

- **komplexní hodnota (muzealita)** předmětu kulturního dědictví vyjadřuje jeho kvalitu jako nositele souboru všech autentických informací, emocionálních a racionálních, které je možno dnes či v budoucnu identifikovat. Jako taková je hlavním předmětem ochrany u kategorie *muzejních sbírkových předmětů*. Součástí komplexní hodnoty je i výpovědní hodnota předmětu.

(Dokument o profesi konzervátora-restaurátora, Komise KR AMG)

Měděné spirálovité prstýnky s otisky lidských prstů, únětická kultura, Archeologické centrum v Olomouci

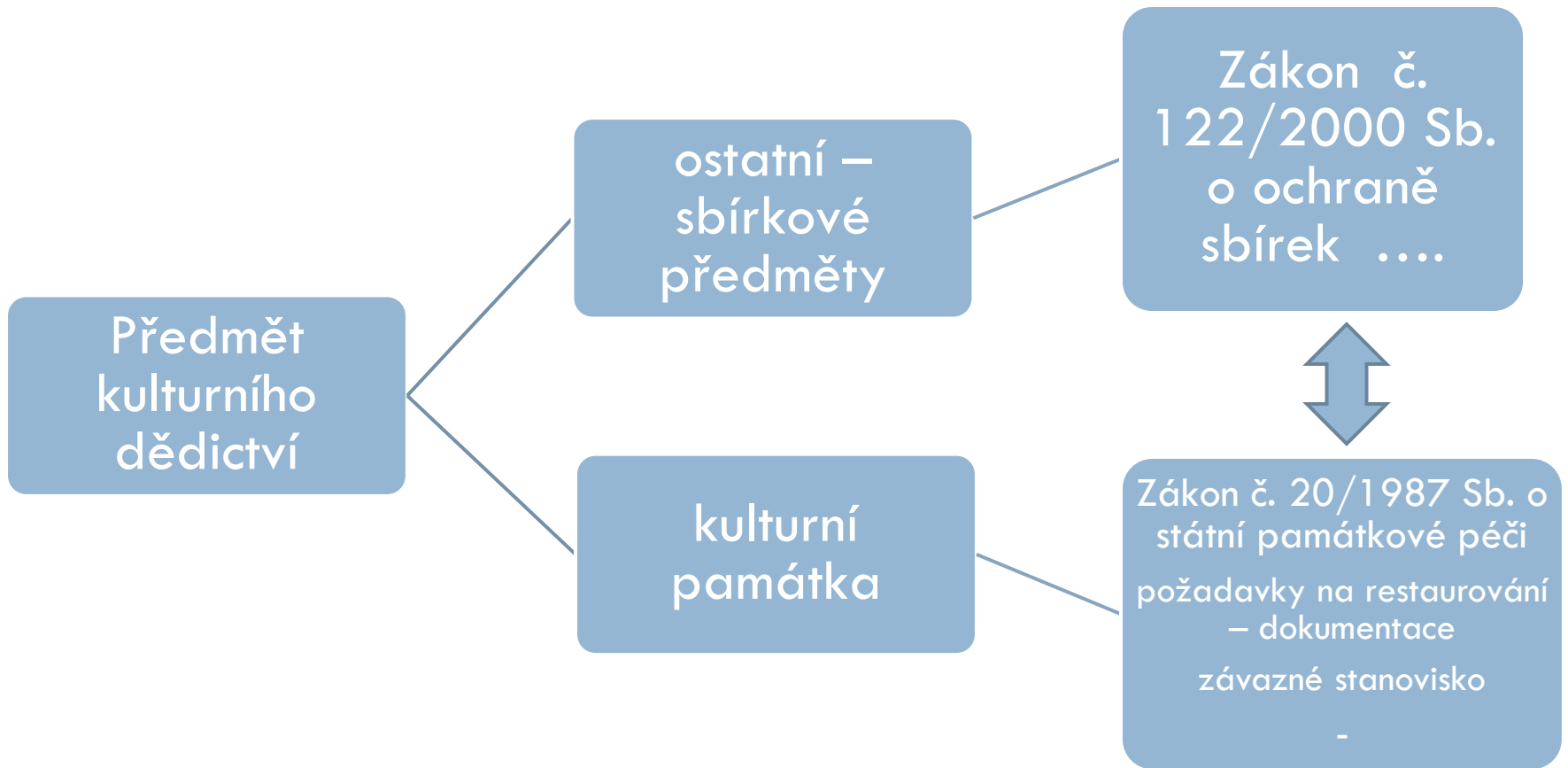
Základní požadavky na ko-re

- Zachování **komplexní hodnoty** předmětu.
- **Reverzibilita** a **rozpoznatelnost** zásahu.
- Restaurování by mělo být prováděnou pouze na základě **známých faktů** a ne pouze předpokladů!
- Používání **ověřených** a trvale **odstranitelných** materiálů.
- **Minimalizace** zásahů.
- **Odstraňované části** je nutné konzervovat a zachovat.
- Všechny fáze ko-re zásahu musí být pečlivě **dokumentovány** (písemně, obrazově, příp. zvukově).

Požadavek na dokumentaci
konzervátorsko-restaurátorských
zásahů vymezuje již Benátská charta
z r. 1964

Mezinárodní charta o zachování
a restaurování památek a sídel

Fáze zadávání ko-re práce

Fáze zadání ko-re práce

Zadávací dokumentace

- cíle

- Stanovení cíle konzervování-restaurování – vymezení rozsahu prací:
 - ▣ Záchrana fyzického stavu (přímý – nepřímý zásah)
 - ▣ Vystavení (interiér/exteriér)
 - ▣ Obnovení funkčnosti
 - ▣ Odstranění nevhodných předchozích zásahů
 - ▣ další

Vstupní zadání může být
pozměněno na základě
výsledků rozšířeného
průzkumu
a průběhu ko-re prací

Konzervování – záchrana fyzického stavu

Staročeský měch napadený plísněmi po povodních.

Archeologický nález –
měděný prsten v balu hlíny

Restaurování – odkrytí „původního“ vzhledu

Čištění povrchu stříbra od
černé vrstvy Ag_2S ?

*Stříbrný pohárek, pol.
16. stol., Moravská
galerie v Brně*

Restaurování – obnovení funkčnosti

*Parní tramvaj Caroline, r. 1889,
konzervováno-restaurováno v r. 1993,
Technické muzeum v Brně*

Restaurování – odstranění předchozích zásahů

Ukázka přístupu k rozsahu restaurování z hlediska historického vývoje:

Restaurování sochy – Bohyně zdraví

http://www.getty.edu/art/exhibitions/hope_hygieia/

The Getty Conservation Institute

The Hope Hygieia , Roman, A.D. 140–160. Courtesy of the Los Angeles County Museum of Art

Restaurování kolem r. 1800 – doplnění chybějících mramorových částí sochy

De-restaurování v r. 1973 – odstranění nepůvodních doplňků z poč. 19. stol.

Restaurování v r. 2006 – 2008 – návrat k vzhledu sochy z poč. 19. stol., opětovné doplnění odňatých částí, oprava spojů a rozeznatelná retuš.

Zadávací dokumentace

- další požadavky

- Předmět bude ošetřován v místě/mimo působiště zadavatele.
- Zhotovitel – konzervátor musí dodržovat profesní etický kodex zadavatele (např. Dokument o profesi ko-re).
- Doložení pojištění profesní odpovědnosti.
- Poskytnutí bezplatné licence zadavateli na využívání ko-re dokumentace (Copyright).
- Doložení odpovídajícího vybavení-zázemí konzervátora (klíma, bezpečnost, ochrana).
- Stanovení termínu odevzdání práce a finančního limitu.

Zadávací dokumentace

- kvalifikační požadavky

- Základní (četné prohlášení uchazeče o bezdlužnosti v návaznosti na zákon o veřejných zakázkách)
 - Profesní (kopie živnostenského oprávnění, výpis z obchodního rejstříku, kopie oprávnění k restaurování kulturních památek - licence Komise pro restaurování MK ČR)
 - Technické (seznam referencí, obdobných ko-re zásahů, předložení ko-re dokumentace)
- Seznam restaurátorů s licencí MK ČR:
<http://monumnet.npu.cz/restauratori/list.php>

Seznam konzervátorů-restaurátorů Komise KR AMG:
<http://www.cz-museums.cz/web/amg/organy-amg/komise/komise-konzervatoru-restauratoru/clenove-komise>

Zadávací dokumentace

- přílohy

- Zadavatel musí poskytnout maximum informací k ošetřovanému předmětu:
 - Historie předmětu – zpráva kurátora, nálezová zpráva
 - Vědecké zhodnocení – expertní posudky, analýzy,
 - Předchozí ko-re zásahy – konzervátorská karta, zprávy
 - a další

Zpracování průzkumu

- Základní průzkum (většinou pomocí nedestruktivních metod)
- Popis předmětu – název, materiál, datace, rozměry, značky, popisky
- Popis stavu předmětu – rozsahu poškození
- Poznámky k zjištěným materiálům, dílčím částem
- Důkazy předchozího ošetření
- Použité metody hodnocení, testy
- Obrazová dokumentace

Průzkum by měl být doložen samostatnou zprávou; většinou ale bývá součástí ko-re záměru

Průzkum - základní

Dřevěná polychromovaná socha Putto,
18. stol., Jihomoravské muzeum ve Znojmě

Poškozená polychromie –
znečištěná, vypadaná; původní
řezba místy chybí; pozdější
doplňky

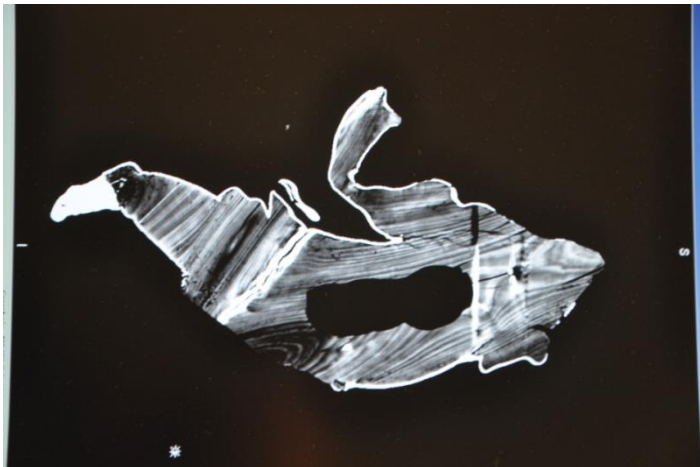
Konzervátorsko-restaurátorský záměr - dřevěná polychromovaná socha Putto

- Fotodokumentace
- Zajištění vhodných podmínek pro uložení a transport
- Rozšířený průzkum – CT, stratigrafie polychromie
- Fixace částí se sníženou adhezí
- Očištění a odstranění nevhodných doplňků
- Impregnace dřeva
- Snímání vrstev polychromie dle výsledků stratigrafie a sondážního průzkumu; rehabilitace barevné vrstvy
- Kompletování a závěrečná povrchová úprava
- Zhotovení podrobné dokumentace

Transport a rozšířený průzkum

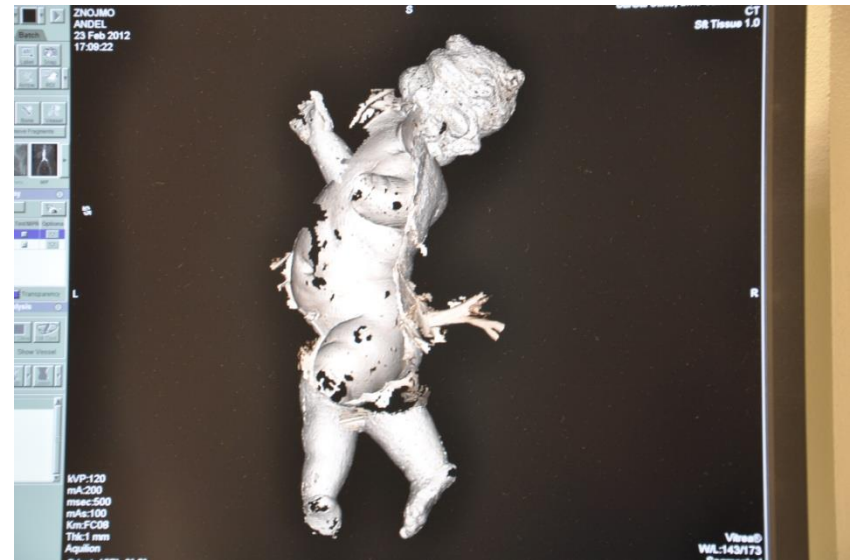
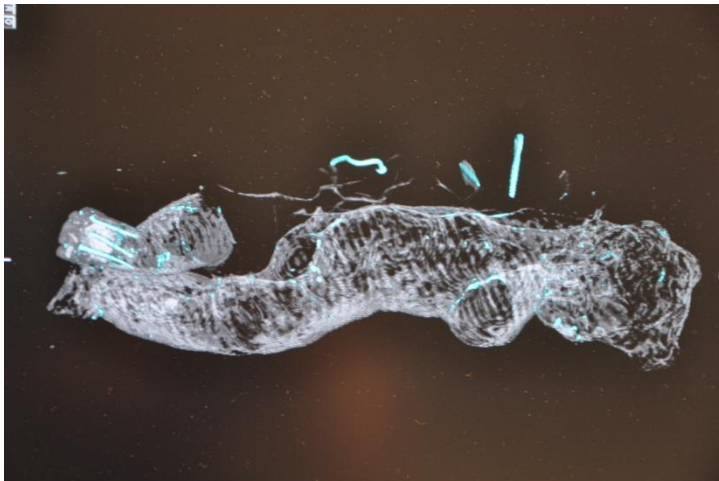
*Transport a aklimatizace
v klimabedně*

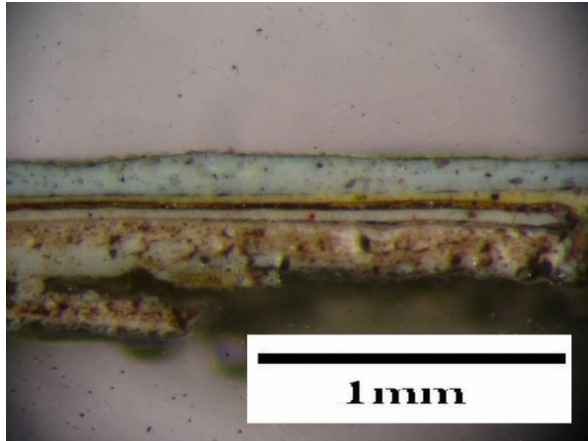
*CT průzkum – předchodí
zásahy, doplnění končetiny
sádrou*

CT průzkum

Rozšířený průzkum, zásah

Stratigrafie barevné vrstvy

Sondážní průzkum

Snímání vnějších vrstev –
odkrytí původního
alabastrového nátěru

Konzervátorsko-restaurátorský záměr

- Reflektuje veškeré závěry průzkumu
- Plán ošetření vč. možných alternativ
- Návrh pro rozšířený průzkum – podrobné materiálové analýzy
- Etapizace kroků
- Navrhované konzervátorské prostředky, materiály a metody vč. jejich charakteristiky
- Popis výhod a rizik navrhovaných metod a prostředků
- Doporučení pro zajištění vhodných podmínek uložení a transportu během ošetření
- Návrh ceny

Konzervátorsko-restaurátorský postup - dokumentace

- Součástí dokumentace je zpráva o průzkumu a odsouhlasený ko-re záměr
- Popis použitých postupů – zdůraznění postupů odlišných od navrhovaných v ko-re záměru
- Použité prostředky a materiály (+ příp. materiály, metody zvažované, ale nepoužité)
- Interpretace materiálového a technologického průzkumu (základního a rozšířeného)
- Materiály odebrané během zásahu – jejich uložení
- Nové informace a skutečnosti zjištěné během zásahu
- Změny na předmětu během ošetření – popis stavu předmětu po ošetření
- Fotodokumentace průběhu prací, stavu po ošetření
- Jména spolupracovníků, asistentů
- Doporučení pro uložení a zacházení s předmětem
- Závěr, vyhodnocení
- Datum práce/datum zhotovení zprávy; jméno autora

Odkazy - zdroje

- Komise konzervátorů-restaurátorů AMG; Dokument o profesi konzervátora-restaurátora: www.amg.cz
- Památková péče – MK ČR; Dokumentace restaurování: www.mkcr.cz
- E.C.C.O. – Evropská konfederace konzervátorských svazů; ECCO Professional Guidelines: www.ecco-eu.org
- The V&A Conservation Department "Ethics Checklist 2004":
www.vam.ac.uk/res_cons/conservation/advice/policies/index.html
- Metodické centrum konzervace Technického muzea v Brně; www.mck.technicalmuseum.cz

Děkujeme za pozornost.

Ing. Ivo Štěpánek, Ing. Alena Selucká, Technické muzeum v Brně, Metodické centrum konzervace, www.mck.technicalmuseum.cz; e-mail: selucka@technicalmuseum.cz;

+420 541 421 407